

00:00.000 --> 00:05.000

[Automatisk tekstet av Autotekst med NB Whisper. Kan inneholde feil.]

00:14.411 --> 00:25.573

[SPEAKER\_01]: Hallo, og velkommen til en ny podkast. En refil-podkast om religion, filosofi og livssyn. I dag er vi så heldige at vi har med oss Bjørn Ola

00:25.593 --> 00:36.536

[SPEAKER\_01]: Tafjord fra Universitetet i Bergen. Professor i religionsvitenskap. Og vi skal snakke litt om religion, og litt om politikk, litt om kultur,

00:36.556 --> 00:46.699

[SPEAKER\_01]: litt om samfunn, litt om forskjellige ting, og kanskje litt om begrepet urfolk, og hva det er for noe. Mest av alt skal vi snakke om Bjørn Olas

00:46.739 --> 00:57.505

[SPEAKER\_01]: arbeid og sin forskning. Det er hovedfokus. Han har jobba mye i Costa Rica. Og han skal sjøl få lov å fortelle om dette etter hvert. Så

00:57.585 --> 01:09.798

[SPEAKER\_01]: velkommen. Tusen takk. Til å begynne med, og det er litt sånn fordi vi ikke alle vet like godt hva som ligger i dette begrepet, så lurar jeg på

01:10.319 --> 01:18.886

[SPEAKER\_01]: ... Du har jobba mye med begrepet 'indigenous people's' og 'indigenous' på engelsk og ofte oversatt til 'urfolk' på norsk. Hva er

01:19.026 --> 01:28.792

[SPEAKER\_01]: det som ligger i dette begrepet? Hvem er det som er urfolk? I utgangspunktet tenker jeg at det er viktig å tenke på det som et begrep

01:29.553 --> 01:40.682

[SPEAKER\_00]: som i nyere tid er først og fremst rettslig eller juridisk. Altså det knytter til denne en politisk status, men òg en status som handler om

01:40.842 --> 01:53.832

[SPEAKER\_00]: rettigheter, forankra i FNs deklarasjon eller erklæring om urfolks rettigheter fra 2007. Og den internasjonale

01:55.893 --> 02:04.277

[SPEAKER\_00]: arbeiderorganisasjonen, ILO, sin konvensjon om urfolksrettigheter fra 1989.

02:05.817 --> 02:14.941

[SPEAKER\_00]: Som i seinere år har blitt innarbeidet i en rekke land sine lovverk og i internasjonal politikk. Som gjør at ulike folk kan kreve en særlig

02:15.301 --> 02:28.664

[SPEAKER\_00]: rettslig status som urfolk. Men dette er sjølsagt forankra igjen i en internasjonal urfolksbevegelse. Der representanter fra veldig

02:28.804 --> 02:39.807

[SPEAKER\_00]: forskjellige folk fra rundt om i verden har kommet sammen. Møttes i solidaritet med hverandre, snakka med hverandre, lært av hverandre,

02:39.847 --> 02:53.850

[SPEAKER\_00]: stått sammen for å fremme sine egne folk og samfunn, kulturer og sine rettigheter, som de med rette hevder har vært under stort press ikke

02:53.890 --> 03:10.794

[SPEAKER\_00]: bare de seneste tiåra, men i mange hundre år gjennom kolonialisme. Så dette er egentlig ikke noe nytt, men det er et begrep eller en måte å tenke

03:10.874 --> 03:25.898

[SPEAKER\_00]: om en stor gruppe ulike folk på som egentlig er forankra i europeisk kolonialisme. Overgrep der deres landområde, deres språk, deres

03:26.198 --> 03:32.681

[SPEAKER\_00]: kulturer har på mange vis blitt fortrent og tidvis forsøkt utrydda.

03:35.162 --> 03:47.486

[SPEAKER\_00]: Og så har dette i stadig større grad de seneste tiåra blitt gjort til et fokusområde i internasjonal politikk og juss. Hva skal til for at noen

03:47.506 --> 03:59.989

[SPEAKER\_01]: kan kalle seg urfolk, eller bli anerkjent som urfolk, da? Det varierer fra land til land og fra stat til stat hvorvidt folk blir anerkjent som

04:00.009 --> 04:12.392

[SPEAKER\_00]: det. Bare i skandinavisk sammenheng, f.eks. Norge var et av de første landene som skrev under eller ratifiserte ILO-konvensjonen fra 1989.

04:14.292 --> 04:28.506

[SPEAKER\_00]: Og dermed tok urfolks rettigheter inn i den norske statens lover. Og i dag heter det f.eks. i Grunnloven at den norske staten er tufta på at det

04:28.526 --> 04:40.993

[SPEAKER\_00]: er to folk som bor her. Det er samer som urfolk, og nordmenn. Mens i Sverige og Finland er de ikke undertegnet den samme internasjonale

04:41.293 --> 04:54.196

[SPEAKER\_00]: konvensjonen. Så de rettslige statusene varierer fra land til land og fra stat til stat. Og det fins ... Selv om det fins mange ulike

04:54.536 --> 05:05.294

[SPEAKER\_00]: definisjoner om hva som er et urfolk, så er det ikke noen generell enighet om det, eller endelig rettslig definisjon på det. Det er en del

05:05.334 --> 05:16.423

[SPEAKER\_01]: oppfatninger ute blant folk om hva urfolk er. Ikke bare blant folk, men blant forskere òg. Sikkert mange ulike tanker og ideer. Når du har vært

05:16.483 --> 05:24.149

[SPEAKER\_01]: ute og jobba, og vet du har jobba med begrepet 'indigenous'.

05:24.169 --> 05:34.774

[SPEAKER\_01]: Hvilke forestillinger er det man ofte møter på? Og hvordan kan man imøtegå den type ... Jeg har møtt en rekke ulike forestillinger. Noen

05:34.834 --> 05:48.844

[SPEAKER\_00]: forestillinger er veldig fordomsfulle. På det en kan kalle negative måter. Der folk blir nedvurdert. Naturfolk eller primitive folk eller

05:48.924 --> 06:07.197

[SPEAKER\_00]: enkle samfunn som på ingen måte stemmer. Gamle koloniale fordommer som fremdeles sirkulerer. Og så er det andre ... Fordommer og

06:07.277 --> 06:23.287

[SPEAKER\_00]: forestillinger som er veldig vanlige. F.eks. at en lever veldig nært naturen. Mer sånn romantiske forestillinger. I pakt med naturen. Og

06:23.327 --> 06:38.436

[SPEAKER\_00]: selvsagt så er naturvern noe som urfolk i veldig stor grad er opptatt av. Og veldig ofte er det de samfunnene som i veldig stor grad er påvirket av

06:38.516 --> 06:53.403

[SPEAKER\_00]: klimakrise og naturkrise og knapphet på ressurser fra naturen. Så det er i høyeste grad noe som vedgår dem. Men på ulikt vis i ulike deler av

06:53.623 --> 07:07.812

[SPEAKER\_00]: verden. Men det er ofte disse forestillingene som er knyttet til at dette er det primære, eller det som først og fremst handler om urfolk. Så

07:08.653 --> 07:18.219

[SPEAKER\_00]: det å forestille seg at urfolk kan være professorer i religionsvitenskap, de kan være ingeniører, de kan være leger, de kan

07:18.279 --> 07:31.815

[SPEAKER\_00]: liksom ... Ja, hva som helst. Det er vanlige folk som oss alle andre. Det er ofte ... Og ofte så forutsetter eller tenker folk som vi møter, at folk

07:31.835 --> 07:43.128

[SPEAKER\_00]: er veldig forskjellige. De lever i en helt annen verden. Men det stemmer slett ikke alltid. Og du har jo jobba med religion som religionsviter.

07:43.208 --> 07:54.355

[SPEAKER\_01]: Og ofte så er det òg en del forestillinger utenfra, og kanskje òg konstruksjoner blant urfolk som møtes. I forhold til religion, da. Hva

07:54.415 --> 08:04.466

[SPEAKER\_01]: slags religion er det urfolk har? De aller fleste urfolk i dag er kristne. Og mange er muslimer, og mange er buddhister.

08:07.049 --> 08:20.753

[SPEAKER\_00]: Så urfolk er som regel ... Eller i stor grad de samme religionene som andre folk. Men så fins det òg en forestilling utbredt at de har en egen

08:20.813 --> 08:36.266

[SPEAKER\_00]: type religioner. Og noen vil nok, som selv regner seg som urfolk, vil nok òg hevde at så er tilfellet, og sier at dette er en egen religion som vi

08:36.306 --> 08:38.648

[SPEAKER\_00]: har. Og det må vi ta på største alvor.

08:41.954 --> 08:55.739

[SPEAKER\_00]: Men disse urfolksreligionene som en ofte hører snakk om ... Det er jo praksiser som gjerne har kommet til eller blitt skipa, forma i seinere

08:55.779 --> 09:07.347

[SPEAKER\_00]: år i møte med kristen misjon, i forbindelse med møte med muslimsk misjon eller i møte med islam. I islamske kontekster, og som gjerne har blitt

09:07.747 --> 09:21.565

[SPEAKER\_00]: ... Blitt adressert enten som noe som kristendom eller islam skal erstatte, eller som har blitt adressert som noe som er ... En enklere

09:21.625 --> 09:35.371

[SPEAKER\_00]: utgave av det. Så der fins det òg en historie om nedvurdering og ... Fordommer mot disse praksisene. Og tidvis har de blitt framstilt som

09:36.111 --> 09:48.235

[SPEAKER\_00]: jævelske og som overtrua og som ... Ja. Og det bringer meg til neste ... Spørsmålet

09:48.315 --> 10:00.583

[SPEAKER\_01]: er iallfall hvordan urfolksreligion og urfolkskultur fungerer

sammen med f.eks. kristendom eller islam eller andre religioner. Er

10:00.623 --> 10:09.096

[SPEAKER\_01]: det en lett miks som er lett gjenkjennelig, og som du finner overalt? Er det konfliktfullt? Er det vanskelig? Er det mange lag ute og går? Det

10:09.136 --> 10:14.060

[SPEAKER\_00]: varierer enormt. Kanskje

10:14.080 --> 10:22.486

[SPEAKER\_01]: du kan ... Ja, det varierer enormt, men kanskje du kan si noe om det. Hvorfor har du blitt opptatt av dette når du har gjort ditt feltarbeid i

10:22.506 --> 10:36.316

[SPEAKER\_01]: Costa Rica? Ja. Altså, det er viktig å understreke at dette varierer enormt rundt om i verden. Og en sånn ofte oppfatning som en møter, er at

10:36.396 --> 10:47.603

[SPEAKER\_00]: det er mer eller mindre det samme rundt om i verden. Men en kan nesten ikke komme på en eller møte en ... Folk som er mer forskjellige enn ulike

10:47.703 --> 10:57.470

[SPEAKER\_00]: urfolk rundt om i verden. I Costa Rica, der jeg har arbeidet og studert,

10:59.831 --> 11:10.999

[SPEAKER\_00]: dit reiste jeg som student med ønske om og håp om å studere nettopp urfolks egen religion, Bribri'ene egen religion, i et område som heter

11:11.019 --> 11:21.187

[SPEAKER\_00]: Talamanca, helt sør i Costa Rica. Hvem er bribrier? De er et folk ... 12 000-15 000

11:22.548 --> 11:35.198

[SPEAKER\_00]: mennesker som forteller at de aldri har blitt erobra og dominert av verken Spania eller den costaricanske staten. Landområdet på

11:35.238 --> 11:44.723

[SPEAKER\_00]: grensa mellom Costa Rica og Panama snakker fremdeles i stor grad sitt eget språk som dagligspråk.

11:46.884 --> 12:03.153

[SPEAKER\_00]: Område der kristen misjon for alvor begynte på 1960-tallet. Det har siden den gang blitt intensivert, så de aller fleste der regner seg i dag

12:03.614 --> 12:16.642

[SPEAKER\_00]: som tilhengere av den katolske kirka eller en protestantisk kirke, som

Johovas vitner eller som Bahai. Og samtidig som de har en veldig sterk

12:17.423 --> 12:25.710

[SPEAKER\_00]: identitet som Bribri, som indigena, altså 'indigenous'. Og som et eget folk.

12:28.633 --> 12:39.803

[SPEAKER\_00]: Jeg kom dit fordi jeg ønsket å studere deres religion. Og da mente jeg ikke kristendom. Men noe av det første jeg fikk fortalt, var at de hadde

12:39.843 --> 12:52.594

[SPEAKER\_00]: ikke noen egen religion. De hadde aldri hatt noen egen religion før misjonærene kom. For de trengte ikke noen religion, fortalte de. De

12:52.614 --> 13:02.097

[SPEAKER\_00]: hadde ikke hatt bruk for det. Og da tenkte de om religion på en bestemt måte, kanskje? Ja, og de tenkte på religion som nettopp disse nye

13:02.318 --> 13:14.969

[SPEAKER\_00]: kirkene som hadde kommet, og Bahai-trua, som er en ... En avlegger av islam på mange vis, som oppsto i Persia eller i Iran på midten av

13:15.349 --> 13:26.757

[SPEAKER\_00]: 1800-tallet, og som siden har spredd seg rundt om i verden. Så religion var for dem noe nytt, noe som de hadde blitt interessert i på 1960-tallet

13:26.857 --> 13:41.123

[SPEAKER\_00]: og framover. Noe som de var opptatt av og syntes i stor grad var bra. Som de ville ha. Men det var ikke noe som de selv knyttet til det de regnet som

13:41.323 --> 13:52.925

[SPEAKER\_00]: sine egne tradisjoner. Men det er jo sjølsagt misjonærene som var der. De knyttet det til deres egne bribriske tradisjoner og insisterte i

13:52.965 --> 14:01.555

[SPEAKER\_00]: stor grad på at det var en del ting de måtte slutte med, og at det var en del ting de måtte begynne med. Det var fordi de mente at deres egen tradisjon

14:01.595 --> 14:15.787

[SPEAKER\_01]: var religion? Eller dårlig religion? Ja, misjonærene, altså. De mente nok det. Og det er jo igjen et eksempel på sånne møter som har skjedd

14:15.847 --> 14:28.076

[SPEAKER\_00]: historisk opp gjennom tidene. At misjonærer fra Europa eller andre deler av verden har kommet et sted. Og vil innføre en tradisjon eller en

14:28.156 --> 14:37.482

[SPEAKER\_00]: religion som de sjølve står for. Lære en praksis ved noen institusjoner. Og så vil de gjerne erstatte eller forandre på forhold

14:37.522 --> 14:47.729

[SPEAKER\_00]: som allerede fins i dette samfunnet. Og da blir det gjerne det som de vil erstatte sin religion med, som blir skipa eller framstilt som den

14:47.969 --> 15:02.879

[SPEAKER\_00]: lokale religionen i disse møtene med misjonærene. Det kan en tenke seg.

Det som er skjedd rundt om i verden historisk, i Amerika fra 1492 med at

15:02.919 --> 15:14.807

[SPEAKER\_00]: Columbus kom dit, og framover så har det gradvis skjedd en slags utgraving eller utforming av religioner i Amerika. Som

15:14.867 --> 15:20.991

[SPEAKER\_01]: religionsviter, hadde ikke du òg med deg noen forestillinger om hva religion var da, og mente gjerne å se at de hadde litt religion der?

15:21.288 --> 15:25.193

[SPEAKER\_00]: Absolutt.

15:25.253 --> 15:33.924

[SPEAKER\_00]: Religionsvitere er jo ikke så forskjellige fra misjonærer. Og det er også viktig å tenke på at vi har veldig mange av de samme brillene som

15:33.964 --> 15:34.444

[SPEAKER\_00]: misjonærene.

15:37.841 --> 15:48.147

[SPEAKER\_00]: Religionsvitere ser etter religion i verden og fanger ting i verden med dette religionsbegrepet. Og så fanges det inn, og så studeres det

15:48.167 --> 15:57.952

[SPEAKER\_00]: nærmere etter seg. Og det er jo nettopp det samme det misjonærer har gjort, bare at de fanger det inn med andre formål eller andre hensikter.

15:59.693 --> 16:05.176

[SPEAKER\_00]: Men i bunn og grunn så er det ofte i stor grad det samme vi gjør.

16:08.780 --> 16:14.586

[SPEAKER\_00]: Og det ble jo i mitt møte med Talamanca en utfordring.

16:16.347 --> 16:27.959

[SPEAKER\_00]: Jeg måtte forandre på det som var mine studieplaner og forskningsplaner. Det ble ikke om bribrisk urfolksreligion, men det

16:27.999 --> 16:31.361

[SPEAKER\_00]: ble i stedet om ... Bahai-trua

16:32.582 --> 16:46.389

[SPEAKER\_00]: først og fremst, og etter hvert har det blitt mer om ulike kristne praksiser i Talamanca. Men bribri'enes egen kultur kalte det

16:46.429 --> 16:54.434

[SPEAKER\_01]: tradisjon, hvilke ord man bruker. Ble det mindre interessant, eller var ikke det lov, som religionsviter, å skrive om det? Derfor måtte du

16:54.454 --> 17:05.796

[SPEAKER\_01]: fokusere på Bahai? Nei, tvert imot syns jeg det blir minst like interessant. Eller kanskje enda mer interessant. Men det har gjort at

17:05.816 --> 17:10.679

[SPEAKER\_00]: jeg mer har blitt opptatt av oversettelsesprosesser.

17:12.860 --> 17:22.567

[SPEAKER\_00]: Ikke bare ord til ord og fra språk til språk. Men delvis delvis. Men oversettelsesprosesser som politiske prosesser, eller som

17:23.168 --> 17:29.954

[SPEAKER\_00]: strategiske prosesser, det er en ... En blir opptatt av hvordan en ting blir framstilt.

17:33.933 --> 17:47.042

[SPEAKER\_00]: At de i Talamanca f.eks. ikke vil snakke om sine egne tradisjoner som religion, men at de i stedet bruker ord som nettopp tradisjon eller

17:47.122 --> 17:54.347

[SPEAKER\_00]: kultur eller historie. Eller vitenskap, til og med.

17:55.427 --> 18:08.513

[SPEAKER\_00]: Det blir etter mitt skjønn veldig interessant, og noe som vi må ta på største alvor. Hvem de sjølve og deres institusjoner skal bli

18:08.693 --> 18:23.879

[SPEAKER\_00]: sammenligna med. Istedenfor å ... Det fins f.eks. en gruppe eller en institusjon, eller noen lærde der, som blir kalt Aua, eller Awapa. For å

18:23.919 --> 18:39.448

[SPEAKER\_00]: bli awa, eller awapa, så må du studere i ti år ... Minst, og kanskje lenger. Gå i lære. Da studerer du historie, vitenskap, medisin,

18:41.009 --> 18:52.035

[SPEAKER\_00]: naturvitenskap, tradisjoner, vil bribri'ene i Talamanca si. Men ikke sånn naturvitenskap som på Universitetet i Bergen og Stavanger?

18:54.657 --> 19:05.265

[SPEAKER\_00]: Nei, ikke på den samme måten. Men på en annen måte, vil det sjøl behevde.

At det handler om å studere biologi, planter, agronomi,

19:08.848 --> 19:21.079

[SPEAKER\_00]: kosmologi osv. Men de aller fleste av våre kollegaer, de aller fleste misjonærer, har ikke tatt den type oversettelser på alvor. De har

19:21.139 --> 19:36.994

[SPEAKER\_00]: framstilt disse personene som sjamaner, som heksedoktorer, som religiøse ledere. Men nettopp det å bli opptatt av hvordan det er de

19:37.095 --> 19:50.106

[SPEAKER\_00]: sjølve, disse personene sjølve, oversetter seg og framstiller seg. Og hvordan lokalsamfunna framstiller og oversetter dem, er noe som er

19:50.126 --> 20:00.672

[SPEAKER\_00]: blitt opptatt av. Og det handler om hvem i praksis ... Hvem skal de forholde seg til når staten kommer med sine institusjoner? Er det de

20:00.712 --> 20:13.359

[SPEAKER\_00]: katolske prestene? Eller er det turnuslegene? Er det slike som oss, forskere, som kommer der? Er det lærere? Er det de som styrer med

20:13.619 --> 20:22.809

[SPEAKER\_00]: nasjonalparkene og biologene? Og da vil den lokalt som regel hevde Ja, det er med legene, det er med forskerne, det er med agronomene, det er med

20:23.329 --> 20:24.992

[SPEAKER\_00]: naturvitenskapsmennene,

20:26.454 --> 20:40.087

[SPEAKER\_00]: som er disse personenes rette likemenn og likekvinner og samhandlingspartnere. De er ikke prester eller sjamaner. Det kan de òg

20:40.127 --> 20:52.653

[SPEAKER\_00]: framstilles som av og til i turismesammenhenger f.eks. Nå tenker du på disse awaene. De blir sett på som tilsvarende nivå på et vis eller ...?

20:52.773 --> 21:08.921

[SPEAKER\_00]: Ja. Og dette er jo et eksempel etter mitt skjønn på at veldig ofte når det

er snakk om urfolk og religion, så medfører det ofte at de personene, de

21:10.242 --> 21:20.309

[SPEAKER\_00]: yrkesgruppene, kunnskapsfeltene, institusjonene som vi står overfor, at de ofte blir ... .. nedvurdert eller romantisert ved å bli

21:20.409 --> 21:34.310

[SPEAKER\_00]: innskrevet i sånne forhåndsbestemte kategorier som sjaman eller som medisinmann eller noe sånt, i stedet for å bli tatt. Og sammenligna med

21:36.932 --> 21:49.641

[SPEAKER\_00]: institusjoner som blir tatt på alvor i et europeisk, moderne samfunn. Men hvordan har bribriene sine tradisjoner eller sin kultur ...

21:51.783 --> 22:04.793

[SPEAKER\_01]: Overlevd i møte med disse massive innrykkene av misjonærer og av den Costarikanske staten eller katolske ... Altså institusjoner,

22:04.833 --> 22:14.771

[SPEAKER\_01]: forskere og alle mulige som kommer der. Lever den bribiske kulturen i beste velgående, eller er det en stadig kamp og en tilpasning? Det er en

22:14.811 --> 22:27.154

[SPEAKER\_00]: stadig tilpasning. Som alle andre kulturer og samfunn så er det alltid forandring. Kontinuerlig forandring og tilpassing i dialog med andre

22:27.695 --> 22:41.061

[SPEAKER\_00]: samfunn og kulturer som ligger rundt og kommer ut av og som påvirker. Men  
så er det òg en ... En veldig sterk bevissthet

22:41.702 --> 22:51.693

[SPEAKER\_00]: kan regnes som sine egne tradisjoner. Om å overlevere det fra generasjon til generasjon. Og snakke om disse tingene. Snakke om dem på

22:51.753 --> 22:53.895

[SPEAKER\_00]: sitt eget språk.

22:59.787 --> 23:11.898

[SPEAKER\_00]: Så ja, jeg vil si det lever i beste velgående. Ja, det gjør det. Men det er alltid forandring. Og det er òg viktig å understreke at urfolks

23:12.198 --> 23:21.826

[SPEAKER\_00]: kulturer og tradisjoner er ikke noe som er uforandra fra uminnelige tider. Det er noe som alltid er i forandring, og som er dynamisk og

23:21.926 --> 23:32.433

[SPEAKER\_00]: livskraftig på den måten. Ja, absolutt. Og der er vi enige. Jeg tenkte litt mer på, for du snakket om Bahai. Og fra 60-tallet, Jehovas vitner

23:32.493 --> 23:43.562

[SPEAKER\_01]: og Bahai. Ulike evangeliske, protestantiske kirker som kommer. Er det et knirkefritt samarbeid? Er det sånn at ... Den evangelikale

23:43.602 --> 23:53.147

[SPEAKER\_01]: pastoren eller bahai-lederen syns det er greit at du er bahai og har den type kunnskap, og samtidig Awa har den type kunnskap. Er det en

23:53.387 --> 24:04.975

[SPEAKER\_01]: kombinasjon som er grei, stort sett, eller hvordan fungerer det? ... nei, tidvis så er det konfliktfylt, ja. Disse religionene, eller

24:05.035 --> 24:15.300

[SPEAKER\_00]: lederne av disse religionene ... Mange av deltakerne i dem ... Ja, gjør hevd på at det er deres egen religion som er den rettteste og beste, og av

24:15.320 --> 24:24.465

[SPEAKER\_00]: og til den eneste rette. Man kan ikke kombinere den religionen med den tradisjonelle kunnskapen?

24:24.485 --> 24:37.673

[SPEAKER\_00]: Noen av disse protestantiske, evangelikale kirkene vil si at det kan en ikke. Andre, mange innen den katolske kirke, mange innen Bahai, vil si

24:37.713 --> 24:47.578

[SPEAKER\_00]: at det kan en i stor grad gjøre. At det ene drar veksler på det andre. Fortellingene

24:47.618 --> 25:01.603

[SPEAKER\_00]: forteller om det på måten de snakker om det på, og det skaper forskjeller på og varierer litt. I praksis er det nok sånn at religioner ennå har

25:01.643 --> 25:15.067

[SPEAKER\_00]: ganske bestemte tider og steder der det skjer på. Det skjer i kirkene på søndagene f.eks. Og da møtes de som hører til i den kirka, og snakker om

25:15.107 --> 25:26.230

[SPEAKER\_00]: det er der. Mens resten av veka spiller ikke dette så stor rolle. Da er det først og fremst andre ting som blir framheva i dagliglivet. Og en

25:26.270 --> 25:37.953

[SPEAKER\_00]: snakker i liten grad om religion på tvers av de religiøse samfunna i Talamanca. Det holder en internt i de ulike, kanskje for å unngå mange av

25:37.973 --> 25:48.135

[SPEAKER\_00]: disse potensielle konfliktene eller spenningene. Mens det er andre forhold og identiteter som blir framhevet i dagliglivet. Da er det det å

25:48.175 --> 25:59.316

[SPEAKER\_00]: være Bribri og indigena og andre ting som blir understreka. Kanskje et vanskelig spørsmål, kanskje et lett spørsmål. Jeg har ikke peiling,

25:59.376 --> 26:10.902

[SPEAKER\_01]: men jeg spør likevel. Hvis en bribri skulle beskrive seg selv og sin egen tradisjon, kultur med noen få ord, hva ville en sagt, eller sier en

26:11.082 --> 26:21.046

[SPEAKER\_01]: om hvordan beskriver en seg selv og vi i Norge f.eks. kan snakke om at vi er

... Som Per Gynt og individualister - vi leter etter en slags felles

26:21.206 --> 26:28.492

[SPEAKER\_01]: identitet eller kollektiv, noe som representerer en slags livsvisdom, kanskje. En slags livsfilosofi, kanskje, til og med. Er

26:28.512 --> 26:38.580

[SPEAKER\_01]: det noe sånn bribri-filosofi, livsfilosofi eller livsvisdom som vi brier om? Vi er sånn som dette. Vi representerer dette, f.eks. Oi, det

26:38.620 --> 26:51.684

[SPEAKER\_00]: var et vanskelig spørsmål ... Det er nesten sånn at jeg ikke våger å svare på det. For det kan ikke jeg svare på, men ... Hvis du skulle beskrive

26:51.724 --> 27:07.508

[SPEAKER\_00]: Bribri ... De vil nok svare ganske ulikt på det, ganske mange ... Men det er en stolthet av å være Bribri, og være indigen av urfolk ... Veldig

27:07.548 --> 27:22.759

[SPEAKER\_00]: stolthet av det. Stolthet av sine egne tradisjoner. Stolthet av å aldri ha blitt erobra, kontrollert av verken spanske koloni-aktører

27:22.859 --> 27:28.122

[SPEAKER\_00]: eller den costaricanske staten. Altså en hevd på selvstendighet, på autonomi ...

27:30.924 --> 27:32.385

[SPEAKER\_00]: Stolthet over sitt eget språk.

27:36.988 --> 27:54.425

[SPEAKER\_00]: Og en stolthet av området de bor i, av at de bor der som de bor. Mange av dem vil da òg være stolte av å si at vi lever i pakt med naturen og med

27:54.505 --> 28:06.292

[SPEAKER\_00]: omgivelsene våre og tar vare på dette området vårt. Hva slags område er det? Vi har ikke sagt noe om det. Hva slags område bor de i, hva lever de av?

28:06.372 --> 28:13.435

[SPEAKER\_00]: Det er et stort område et stykke opp fra kysten med høye fjell, fjell på over 3000 meter.

28:17.637 --> 28:23.501

[SPEAKER\_00]: Bratte fjell, dype daler, store elver, regnskog, jungel.

28:26.644 --> 28:36.951

[SPEAKER\_01]: Mange lever av ... Det virker som ganske barske forhold å leve i dette. Ja, veldig barske forhold. Det er et område som europeerne rett og slett

28:37.011 --> 28:45.258

[SPEAKER\_00]: ikke greide å leve i, og kontrollere verken militært eller på andre vis. Det er tøffe omgivelser.

28:49.804 --> 29:06.058

[SPEAKER\_00]: Samtidig et enormt vakkert område. Grøderikt område. Mange dyrker sin egen mat voldsomt grøderikt. Og så er det banan- og kakaodyrking som de

29:06.638 --> 29:19.629

[SPEAKER\_00]: selger. Som blir kjøpt opp, og som gir dem pengeinntekter. Og turisme i økende grad i seinere år. Hvordan er Bribri-samfunnet organisert? Er

29:19.649 --> 29:34.658

[SPEAKER\_01]: det en sjef, en leder, eller er det ... De siste åra, de siste tiåra, så har det vært organisert rundt et valgt lederskap. Og da kan alle stemme på

29:34.678 --> 29:48.168

[SPEAKER\_01]: dette? Kvinner og menn? Ja. Alle som er innskrevne i valgmanntallet lokalt, som har rettigheter der, som er derifra, som er Bribri, kan

29:48.208 --> 30:03.093

[SPEAKER\_00]: være med og stemme på det. Men den typen organisasjon er noe som er oppretta gjennom staten Costa Rica, som er knyttet til den lokale

30:03.133 --> 30:13.796

[SPEAKER\_00]: styringa av det som formelt er blitt et reservat. Det er naturreservat, og så er det urfolksreservat, som utgjør ganske store deler av

30:13.856 --> 30:27.203

[SPEAKER\_00]: landområdet i Costa Rica. Det er i utgangspunktet et statlig styringsorgan med en president og en liten ledergruppe rundt seg,

30:27.263 --> 30:40.651

[SPEAKER\_00]: seks-sju personer. Men i Talamanca har de i veldig stor grad vært i stand til å gjøre denne organisasjonen til sin egen. Så den er veldig ...

30:42.312 --> 30:52.514

[SPEAKER\_00]: Tydeligvis veldig velfungerende og lokalt styrt. En kan kanskje sammenligne det på noen måter med Sametinget i Norge, men på andre måter

30:52.534 --> 31:03.057

[SPEAKER\_00]: så er det annerledes. Er det sånn at man ...? Dumt spørsmål, man tenker kanskje at dette går av seg sjøl, men er det sånn at man kan bli bribri, og

31:03.077 --> 31:14.321

[SPEAKER\_01]: hvordan er grensene mellom en bribri og en ikke-bribri? Lever de i konflikt med andre rundt seg, eller ...? I Talamanca har både Bri'bri og

31:15.241 --> 31:30.531

[SPEAKER\_00]: Cabeza og andre folk regna slektskap kun på morssida. Altså for å være bribri så må mor di være bri'bri. Om far din er det eller ikke ... Spiller

31:30.571 --> 31:43.398

[SPEAKER\_00]: liten rolle. Formelt ingen rolle, men i praksis liten rolle i så måte. Så lenge mora di er bribri, så har du en klan. Og da er du regna som bribri, som

31:43.438 --> 31:56.105

[SPEAKER\_00]: noen som har rettigheter der. Så historisk sett så har de alle år våre ... De er omgitt ikke bare av spanske ... .. kolonimakter og den

31:56.125 --> 32:11.570

[SPEAKER\_00]: kostarikanske staten. Men det er òg andre indianske grupper som omgir dem. Og mange folk med afrikanske røtter som er kommet ... Både gjennom

32:11.690 --> 32:26.078

[SPEAKER\_00]: spansk koloniale praksiser helt fra 1500-tallet og framover. Slavehandel? Ja. Og slaver og de som er blitt frie, rømt og gjort frie på

32:26.158 --> 32:39.184

[SPEAKER\_00]: andre måter. Og folk som er kommet fra i seinere år, eller på slutten av 1800-tallet særlig, fra Jamaica, og bosatt seg på kysten ... Så er det et

32:39.204 --> 32:43.906

[SPEAKER\_00]: veldig multikulturelt, multispråklig område.

32:48.166 --> 33:00.775

[SPEAKER\_00]: Og Talamanca og bribri-samfunnet har alltid greid å bevare sin egenart, men å være dynamisk i møte med alle disse impulsene og med folk

33:00.815 --> 33:04.217

[SPEAKER\_00]: som er kommet utafra og blitt del av det.

33:09.258 --> 33:15.389

[SPEAKER\_01]: Ofte forbinder jeg med karibisk kultur. For det ligger jo geografisk i det vi kaller Karibian, da.

33:19.974 --> 33:31.745

[SPEAKER\_01]: Men er det en del av en bribrisk kultur? Hvis man kommer der, så hører man

Calypso og den type musikk f.eks. Den type kulturtradisjoner. Er det en

33:31.805 --> 33:44.156

[SPEAKER\_01]: del av bribri-tradisjonen i dag? Eller er det noe man ikke forholder seg til? I liten grad. Det en gjerne tenker på som det karibiske,

33:44.176 --> 33:59.008

[SPEAKER\_00]: stereotypisk karibiske, er veldig nært. Det er nede på kysten der. Men likevel er det en stor både kulturell, språklig

33:59.868 --> 34:15.484

[SPEAKER\_00]: forskjell. Men samtidig er det jo flere i Talamanca som har familie på kysten. Som er både bribrisk familie og etterkommere. Som har kommet

34:15.524 --> 34:31.861

[SPEAKER\_00]: via Jamaica, f.eks. Så det er hele tida en utveksling der. Og en bevegelse mellom de to. Men oppe i sjølve Talamanca så er det hele tida

34:32.502 --> 34:35.386

[SPEAKER\_00]: det bribriske, det indianske, som blir framheva.

34:38.046 --> 34:50.489

[SPEAKER\_01]: Da nærmer vi oss slutten. Jeg har jo vært med deg på tur der. Ditt feltarbeid er et fantastisk flott område og veldig fine folk vi har

34:50.509 --> 35:01.492

[SPEAKER\_01]: truffet. Og spennende på alle vis. Men jeg som gjerne har studert og vært litt mer opptatt av misjon utenfra, som kommer til sånne områder ... Jeg

35:03.053 --> 35:15.257

[SPEAKER\_01]: sa vel kanskje at det så ut som det var teppebomba av misjonskirker opp oppover den første gangen jeg var med deg der. Hvordan ser du for deg det

35:15.297 --> 35:26.121

[SPEAKER\_01]: bribriske om 10-15-20 år? Er det sånn at disse misjonskirkene tar mer og mer plass, og at det bribriske står i fare for å forsvinne nærmest?

35:27.278 --> 35:41.800

[SPEAKER\_00]: Godt spørsmål. Vanskelig å spå om framtida, så klart ... Det er veldig mange små kirker. Til

35:41.820 --> 35:55.903

[SPEAKER\_00]: å begynne med trodde jeg de tok mer og mer plass. Etter hvert så ... Jeg ser

ikke helt at det blir flere av dem. De oppstår, og så varer de en stund, og

35:55.943 --> 36:03.908

[SPEAKER\_00]: så blir de ... Forfaller de blir forlatt, og så oppstår det nye igjen. Så det virker å være en slags

36:06.489 --> 36:19.191

[SPEAKER\_00]: dynamikk der de siste ti årene, som ikke nødvendigvis handler om vekst, men som handler om forandring. Strukturene til disse kirkene er jo litt

36:19.271 --> 36:34.253

[SPEAKER\_00]: ulike, i og med at den katolske kirka er hierarkisk. De er ganske stabile der, både kirkebygga og tilstedeværelsen til den katolske kirka. Mens

36:34.313 --> 36:46.978

[SPEAKER\_00]: de evangelikale og pentekostale og protestantiske kirkene, de oppstår ofte i forbindelse med misjon, men med mange lokale initiativ, små

36:46.998 --> 37:01.673

[SPEAKER\_00]: grupper. Lokale pastorer som står i spissen for dem. Noen av dem er veldig aktive i en periode, og så virker det som at de sviner litt hen

37:01.693 --> 37:13.607

[SPEAKER\_00]: igjen, og så oppstår det nye på andre deler av området. Ja. Nei, men da tror jeg vi skal avslutte her og si takk til Bjørn Ola Tafjord for en

37:13.707 --> 37:21.596

[SPEAKER\_01]: interessant samtale om både urfolk, og spesielt om bribrier og Costa Rica.

Der kunne vi jo fortsatt å snakke mye, så det får vi heller fortsette på

37:21.636 --> 37:31.605

[SPEAKER\_01]: neste gang. Du holder på å forske der fremdeles og har nye prosjekter på gang og ser på hvordan ting ... I stadig endring og konstrueres. Og

37:31.645 --> 37:40.872

[SPEAKER\_01]: narrativer og objekter er du opptatt av. Og materialitet. Og kanskje vi har en egen episode om det. Tusen takk. Sjøl takk for at jeg fikk komme.